

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XX.**Blaj, 22 Ianuarie 1910.****Numărul 4.**

Iarăș fondul cultural.

Ochestrarea cea mai importantă, pe care trebuie să o ținem neîntrerupt la ordinea zilei este aceea a fondului cultural, menționată în apelul comisiei noastre școlastice, publicat la locul de frunte al „Unirii” din săptămâna trecută.

Oa o fericită coincidență apare, tot atunci, în coloanele „Drapelului” un calduros apel către „foștii și stipendiști ai diferitelor noastre fundațiuni, fără privire la caracterul confesional” — pentru a contribui anumite cuote, în vederea unor burse, ce s'ar distribui tinerilor noștri titrați, pentru a-și largi cercul cunoștințelor cu un an sau doi petrecut în străinătate.

În Sibiu mișcarea e pornită deja și sumele incurse dovedesc un rezultat foarte mulțumitor.

Este un semn înviorător acesta, o dovadă, că simțul de jertfă s'a trezit și în publicul nostru, în zilele extrem de grele, prin cari trece, mai ales instrucția națională.

Situația s'a schimbat cu desăvârșire.

Generoșii fondatori și binefacători ai neamului se gândiau în deceniile trecute la o singură țintă: sporirea cât mai însemnată a cărturarilor noștri, de aceea și-au lasat cruțările vieții lor trudite, pentru stipendii mai mari sau mai mici, cu cari să se ajutoreze tinerimea, ce urmează gimnaziul sau universitatea. Și, adese, ținta aceasta de a înmulți cât mai tare numărul cărturarilor, eră chiar în detrimentul celor ce să împărțeau de stipendii, fărâmițându-și fondatorul averea în stipendii mărunte, ca să poată ajuta cât mai mulți tineri doritori de știință.

Azi, mulțumită generoșilor fondatori de fericită pomenire, putem spune, că numărul cărturarilor noștri s'a înmulțit într'un mod foarte simțitor, încât nu e urgentă trebuința

de a mai solicita sporirea lui prin stipendii. Cele actuale sunt, probabil, suficiente pentru a ne îngriji de sucescerea de lipsă, fără a exagera o înmulțire a cărturarilor noștri până la — proletariat.

Aglomerarea prea mare a absolvenților de gimnaziu cu prilejul concursului pentru primirea de clerici, e o dovadă, că ținta urmărită de înaintașii noștri fondatori — e aproape realizată.

În vremea din urmă atențiunea publicului nostru s'a îndreptat și asupra clasei meseriașilor, oferind ajutoare și ucenicilor de meserii, organizând societăți pentru buna lor călăuzire — și în direcția aceasta se reclamă încă foarte multă muncă, dată fiind importanța deosebită a acestei clase mijlocii, care până mai ieri-alaltăieri erau „copii nimanui.”

Se recere o mai stăruitoare îngrijire deci de clasa aceasta, atât de neglijată până în zilele din urmă, cu atât mai vărtos, că doctrinele primejdioase socialiste sunt foarte momitoare pentru această clasă.

În cât pentru clasa intelectuală, nu mai avem, credem, lipsă de o sporire progresivă a ei, ci mai vărtos de o plasare și retribuție cuviincioasă a forțelor de cari dispunem și de cari vom dispune și pe viitor, chiar cu ajutorul stipendiilor în vigoare.

Alte trebuințe mult mai imperative avem de prezent: Școalele noastre populare se luptă cu neajunsuri, învățătoria nu poate fi retribuită conform cerințelor legii ce intră în vigoare; institutele noastre mai înalte de învățământ nu se bucură nici ele de o soartă mai bună. Și sunt atâtea altele încă trebuințele, încât nu e nevoie să le înșirăm noi, căci le știm cu toții pe din afară.

S'a lansat apelul comisiei școlare, solicitând marimimă publicului românesc pentru cea mai ardentă

din lipsurile noastre: școala poporală.

Coloanele foaiei noastre se deschid pentru a publică cu recunoștință numele tuturor acelor contribuitori, cari își vor îndeplini o înaltă datorie de onoare, ajutând o instituție, de care sunt legate cele mai vitale interese ale neamului nostru.

În situația favorabil schimbată a preoțimii noastre nu ne îndoim, că și de data aceasta, preoțimea va merge cu crucea în frunte.

Dacă știpendiații noștri și-ar ține de datorie a restitui Blajului cuotele, ce le-au primit pe vremuri de lipsă, am realiza în câteva luni sume fabuloase. Se distribuie anual din Blaj peste 30 mii coroane știpendiaților, în afară de „știpai” și ajutoarele dela „masa ștudenților.” Ce sumă am adună în câteva zile, dacă știpendiații noștri și-ar ține de datorie a restitui sumele, cari le erau așa de necesari odată când erau la școală, și cari ar fi așa de bine venite astăzi instrucției însaș.

Cu cât marimimă publicului se va dovedi mai evident, cu atât suntem în posibilitatea de a realiza tot mai multe din trebuințele noastre, destul de arzătoare.

Este ceasul al unsprezecelea!

Să ne gândim la spiritul de jertfă și la entuziasmul altor popoare cu aspirații de viitor — și să ne înținem și noi, sprijinindu-ne tot ce avem mai scump, în aceste grele zile de muncă.

Noi suntem cei dintâi, cari vom da măsura forțelor noastre.

Depinde mult dela noi însine, dela însuflețirea ce ne va călăuzi, dela încrederea, ce vom pune în mântuitoarea deviză: „Voiește și vei putea!”

Constituțiunea turcească și aspirațiunile Românilor Macedoneni.

Recunoașterea din nou a Patriarhii.

Am spus că, la edificarea bisericii române, în acel timp nu existau decât numai 12 case bulgărești. — Cu timpul, Românii plecând în străinătate cu familii cu tot ce aveau, multe case au fost părăsite și ocupate de Bulgarii, cari veniau din satele din împrejurul Ohridei.

Cu venirea Arhiepiscopului bulgar Grigorie, care dupăcum am spus, nutria în sufletul său o ură ne-impăcată către Românii de aici, Bulgarii din mahala ajutați și de conaționali lor din Varoș și Mesocastru, au adresat o petiție către arhiepiscop, care li protejă pe nedrept, cerând a li-se acorda și lor dreptul de a citi bulgărește în biserica română.

Arhiepiscopul fără să cerceteze mai de aproape și să constate adevărul, decide să se citească și bulgărește în biserică. — Românii însă, cu puterea firmanului și a registrului că niciodată Bulgarii n-au avut dreptul în biserica noastră; și ca episcop n-a fost ales niciodată dintre Bulgari, s'au opus la deciziunea Arhiepiscopului de a se citi bulgărește în biserică.

Iată în ce mod:

Primii preoți ai bisericii au fost popa Gheorghe Ghenadie și popa Apostol, dintre cari cel dintâi a ajuns arhiepiscop și în locul lui s'a hirotonisit de preot popa Ștefan Coe, român din suburbia românească de sus. — După trei ani de zile acest din urmă preot încetând din viață i-a urmat un alt cu numele de popa Ioan Meșetia. Cel-lalt, adică popa Apostol din cauza bătrâneții retrăgându-se, Românii au ales candidat de preot pe popa Vanciu Sgala român din această

mahala, care s'a și hirotonit de arhiepiscop (intâiul preot popa Gheorghe) în orașul Veles, unde își avea reședința Arhiepiscopului, la anul 1870 August 6.

Dintre acești doi preoți, popa Ioan slujia în grecește, ne-cunoscând alta scriere, decât numai scrierea grecească, cum învățase; iar popa Vanciu Sgala slujia curat românește.

Încetând din viață popa Ioan de o moarte subită, Bulgarii din mahala, după trei zile cer dela Arhiepiscopul bulgar Grigorie a li-se destina, sau a li-se hirotonisi alt preot bulgar, care să slujească în biserică bulgărește. — Arhiepiscopul imediat trimite pe un preot bulgar din Mesocastru, pe care Românii l-au dat afară; și ca să nu se întâmple vre-un scandal au închis tot-odată și biserica.

Arhiepiscopul de năcaz oprește și pe popa Vanciu de ale servi Românilor la nevoile creștinești, cu intențiunea spre a fi constrânși a se servi de preot bulgar. — Nemuțunindu-se nici cu asta, Arhiepiscopul a întrebuit tot felul de mijloace ilegale și ne-omenești pentru dispariția neamului românesc, cum a fost cununia falsă, exilând pe preotul nostru la o mănăstire, unde a stat ca în exil șase săptămâni. — Pe timpul exilării preotului Românii au avut multe de suferit din partea Bulgarilor și Arhiepiscopului lor, așa că unii din fruntașii români Vanciu Burnuciu, Gheorghe Mocu și Tache Dimoania directorul școlii, cari au rezistat la atacurile bulgarilor, au fost arestați pe baza unor mărturisiri false din partea arhiepiscopului. — Când, Românii aveau nevoie de preot, Arhiepiscopul le trimite preot bulgar și nici decum pe preotul român din mahalaua de jos sfântul Nicolae, oprit fiind și el de a servi în românește, ca astfel să fie nevoiți Românii să cedeze.

Românii n-au primit nici de cum pe preotul bulgar și după-ce au văzut ultima deciziune a Arhiepiscopului că persistă să introducă cu forța preot bulgar în biserică, au fost nevoiți, în cele din urmă, a se servi de preot grec, ca, cu modul acesta biserica să rămână intactă și independentă; și astfel s'au lăpădat de Exarhul bulgarilor ca șef bisericesc, recunoscând din nou pe Patriarh, cu condițiunea însă ca biserica să rămână intactă, slujindu-se într'ansa românește.

După 6 săptămâni s'au liberat și preotul Vanciu Sgala din exil și aceasta mulțumită autorităților turcești, cari au recunoscut dreptatea Românilor și deci au ordonat, spre a fi liberat. — Odată liberat preotul, Românii au recunoscut pe Arhiepiscopul grec de șef bisericesc au deschis biserica la 30 Martie 1892, care dela 9 Februarie a fost închisă.

La 6 Aprilie prima zi de Paști, Bulgarii îndemnați de Arhiepiscopul lor au hotărât a se introduce în biserică cu forță, împreună cu preotul lor și cu cântăreții. — Românii aflând despre aceasta, spre a nu se face scandal, din nou au închis biserica. Amândoi arhiepiscopii bulgar și grec au anunțat autoritatea locală. În urma acestei anunțări, locșitorul caimacamului pe baza firmanului și a registrului bisericii și după interogatoriul luat Românilor și Bulgarilor, a făcut o mazbata (raport), pe care a trimis-o Valiului din Bitolia. — Acolo imediat ce s'a văzut cuprinsul mazbatei și firmanului, s'a recunoscut dreptatea noastră și p în telegramă ni-se comunică că să se deschidă biserica, acordându-se dreptul Românilor și deci biserica recunoscută de biserica românească; iar Arhiepiscopului bulgar i-se comunică pe de altă parte că nu avea nici un drept de a se amesteca în biserica românească.

FOIȚĂ.

Cunună pe-un mormânt!

*In nopți liniștite, când somnu-mi-apasă cu dulcele-i farmec
Plepele grele ș'atât de'obosite de multă veghere,
Sărmanul meu suflet se duce, se pierde'ntr'o lume de taine.*

*Ș'atât de mărețe's întinsele-i plaiuri cu munții și codrii!
Ș'atât de vrăjite's oglinzile undelor mării ce-o scaldă!
Iar bolta-i de-apururi să schimbă'n minuni de frumoseți nevăzute.*

*Acolo să'nchiagă pribegele timpuri în mii de icoane,
Căci clipele zboară mai sprinten ca gândul ce'l poartă iubirea
Și țăs înainte-mi problemele adânc înțeleptei ursite.*

* * *

*Pe țelina verde, frumoasă și'ntinsă ca'ntinsa tărzie,
Mergeam cum se duce pribeagul ce n'are hotare și nume
Și'njuru-mi și'n aer simțam o liniște ca'n Muntele păcii.*

*Intreaga-mi ființă eră străbătută de vraja uitării,
Ș'ascunsele gânduri ce zboară grăbite spre ziua de mâine
Dormeau fără grije, culcate'ntr'un leagăn alături cu dorul.*

*De-o singură vreme știam că există, de-aceea de față,
Pe care-o gustam cum se gustă o clipă străină de rele
În farmecul câmpului verde ce râde spre-un soare-răsare.*

*Dar iată! de-odată, cum fulgeră dorul, se schimbă câmpia,
Și ochi-mi priveau gânditori înainte spre-o culme de munte
Gătită măestru în haine de vară ș'aprinsă de raze.*

*O cruce imensă crescută din iarbă de-alungul pe culme,
Părea o coroană superbă ce-acopere-o frunte senină
Și muntele însuși un chip de erou fără samân pe timpu-i.*

*Privind în cutreer mândrețele muntelui, ochiu-mi aleargă
În jos către scundele-i poale, cu cari se legă prietinește
O luncă frumoasă ce par'că fusese câmpie de luptă.*

*Și tocmai la locu'ntâlnirii, zăresc pe țărână
Un trup de soldat muribund, străbătut, de săgeți dușmănoase,
Leit la faptură cu chipul mărețului munte, de-asupra.*

*Pe-un șghiab dintr'o stâncă muschiată, ședea lângă dânsul
O inimă scumpă, dar frântă și multă de-o jale amară:
Părea-mi că eră Domnitorul cu care luptase alături.*

*O ceață-i răpește din ochi-mi, fantasticul munte dispare
Ș'un leu de-o mărime temută, veghea în liniște și pace
Frumoasa câmpie aprinsă de-un soare, ca nunta de vesel.*

*Potopul șiroaielor ploii de raze, ca dus de un farmec
Măreț, începî să se verse asupra străjerului mândru
Și'ncetul cu incetul, rămasă din leu o minune de aur.*

*El stă încremenit în mijlocul câmpii fâlețe și întinse
Dar ochii ca două cămine de flacări ardeau fulgerând
Și florile, frunza și iurba cântau surizându-i cu drag.*

de pe Platoul lui Aron.

La 24 Aprilie 1892, Duminecă seara ziua de Rusali, Românii au deschis biserica. Nu mult după aceasta, întâmplându-se să moară un bulgar din mahala, Pau ținut 4 zile nelugropat, cu scopul de a-l pune în biserică și a i-se face rânduiala înmormântării într'ansa. Biserica însă a fost închisă din nou, până când în fine prin telegrama din Bitolia se anunță Arhiepiscopului bulgar că serviciul funebru să se facă într'o biserică bulgărească și decedatul bulgar să fie înmormântat la cimitirul bulgăresc.

* * *

Din cele ce am reprodus ca simplu cronicar, constatăm cât de autoritari sunt Bulgarii față de noi Români. Acum să judece frații mei, cari au naivitatea încă de a mai recunoaște supremația Exarhatului bulgar, cât de periculoasă este ideea aceasta pentru neamul nostru.

Un român Macedonean.

O foarte nimerită dispoziție.

Ordinariatul de Lugoj a dispus Cassei centrale diecezane „ca de aci încolo numai așa să licuideze chitanțele elevilor stipendiați din fondurile noastre diecezane, cari frecventează școli de caracter străin, dacă acele chitanțe sunt vidimate de catehetul greco-catolic aplicat la respectivul institut de învățământ, carele va avea a constata în clausula vidimării cumcă respectivul elev a satisfăcut obligamentelor creștinești în respectul cercetării bisericii și al preceptului paschal.“

Această dispoziție foarte nimerită n'are lipsă de comentarii.

O nouă cutezanță. Un nou atac a izbutit în drepturile noastre, garantate prin legile țării!

Nu ne-am desmeticit însă din topeala făimoasei ordonanțe a Dnui Ministrul care a alarmat întreaga lume românească, ca la cererea unor ignoranți din sânul nostru, mai bine zis ignorante, să se năpustească din nou acel Domn Ministru. De astădată mai scurt: „az engedély adatott,“ și subalternii Domnului Ministru pe întrecute nesocotesc autoritățile noastre și jertfele considerabile aduse an de an.

E vorba de o ispravă ne mai pomenită, dar petrecută mai zilele trecute într' zidurile preparandiei de stat din Cluj.

Câteva Dșoare, — învățătoare drag Doamne, — ieșite de pe băncile școalei preparandii; cu ce rezultat? Dumniailor spun emfatic: *strălucit*, celor neștiutori, iar noi din negru pe alb, dăm răspunsul potrivit așa românește cum știm noi „ca cănele prin apă.“ Îmbibate cu niște teorii mai hune-falvyste, decât însuș plămăditorul lor, să țin îndreptățite a ne da lecții bine simțite.

Cazul e révoltător, nespun de révoltător, iar noi pătrunși de sfîntenia datorinței și călăuziți de acel „Mergând învățați toate popoarele“ (Mateiu 28, 19), trecem pe hârtie, ca publicul cetitor, să se poată lămuri ce vrea să însemne garantarea drepturilor noastre și cum ni-se îmbie nouă putința de a implini porunca Mântuitorului.

Învățătoarele numite sunt în aplicație la școli elementare cu limba de propunere română; mai adaugă și caracterul confesional. Calificația lor sună numai pentru școli cu

limba de propunere maghiară. Erau alese provizorii din acest motiv; inspectorul le-a definitivat suo Marte, adecă vorbă să fie, dispoziția legii (sic?)

Provocate să se cualifice și pentru limba română. Vrând nevrând trebuia s'o facă dela o vreme. (Dle inspector nu găsiș ceva dispoziție?) Dl inspector mijlocește, ca un „engedély“ al Dnui Ministru, să le facă cualificate cu rezultat.

Pentruca, înțelegeți, pentruca să nesocotească autoritățile noastre școlastice și pentruca Dșoarele să primească deodată și îngăduința și examenul supletor.

Comisia examinătoare e nostimă, o dau în întregime: Váro Béni a vizsgáló bizottság elnöke și Heinrich Józsa a kolozsvári m. kir. tanítónő képző intézet igazgatója“ și atât. Membrii comisiei găséște-i, dacă ai unde.

A fost recerată sau încunostințată autoritatea noastră bisericească, nu știm. Atâta știm, că n-a venit pe poartă isprava.

A fost nesocotită autoritatea noastră bisericească și jignite drepturile bisericii noastre, spre nedumerirea noastră și atunci, când respectivele s'au adresat de-adreptul Dnui Ministru, nu că doară forul nostru bisericesc a denegat îngăduința. Așa le plăcea dumniailor.

Se zicem, că s'a purces din ignoranță. Treacă, numai cât poate fi ignoranța și culpabilă, și atunci gresala ar trebui spălată.

Suntem nedumeriți numai, cum poate veni Dl Ministru, să îngăduie cualificarea la o preparandie de stat, lipsită, — după a noastră cunostință, — de acest drept, și încă într'un chip atât de vătămător. Cu ce-și motivează Dnul Ministru procedura aceasta nelegală? Cu puterea absolutistă, sau doară are motiv mai tănit la dozar? Noi, misera plebs am vrea să știm? Am vrea să știm, că aceasta este răsplata jertfelor aduse? Care urbanitate intelectuală reclamă aceasta? Este lege, provoace-se la paragraf și ne închinăm cu supunere.

Dar să ne isbească așa de amarnic din senin, să ne sguđuie nădejdea legată de litera legii, pentru plăcerea alor două sau trei creaturi, este prea mult!

Caveant consules! Iar nouă ceice înțelegem altcum rostul legii, fie-ne de învățatură, că sunt încă multe uscături în pădurea neamului nostru.

Un furt sacrileg. — Scumpă le este tutarilor Polonilor Madona din Censtohova. Icoana Ei miraculoasă, adusă din Constantinopol între veacul X și XII, fu așezată în biserică din muntele Iasna-Góra (Clarus Mons) încă la anul 1382 și de atunci încoace se bucură de venerațiunea întreg poporului polon și ruten. Atât pentru minunile continue și harurile extraordinare obținute acolo, cât și pentru ocrotirea națiunii întregi în contra dușmanilor (în contra Suedezilor an. 1655); Regii, Clerul, nobilimea, și poporul se puneau pe întrecute în devotamentul lor și proslăvirea Pururea Fecioarei, Patronei lor. Drept dovadă ne poate servi mulțimea exvoturilor, ce le adăposteste sanctuarial Madonei din Censtohova, ne pomenind însăș frumoasa mănăstire a PP. Paulini, aduși aicea din Ungaria (1382) spre straja Icoanei, nici biserica măreață în stil basilical roman, deseori arsă de foc și tot mai frumos reconstruită. Dela anul 1480, când hușii din

Bohemia au devastat această biserică, uci-gând chiar pe călugării de pe lângă ea, nu s'a mai auzit nici când de un atentat sacrileg asupra acestor deposite pioase și naționale, până deunăzi, în noaptea zilei 25 Octomvrie trecut. La întâiele știri ziaristice despre furtul comis, mahnirea și indignarea publicului nu se putea descrie. De abia la 14 Dec. s'a constatat adevărata valoare a lucrurilor furate. Iată datele Plui Rejman, Priorul general al Părinților Paulini din Censtohova. Din ele cetitorul va fi informat despre cele prăpădite. Mantaua de mărgăritar aveă prețul de 19.289 ruble rusești; coroanele de aur ale Maicii Domnului și ale Pruncului Isus cu câte doi ingerași fiecare — 7.900 ruble; alte exvoturi pioase din jurul Icoanei — 8000 ruble; briliantele din ambele coroane, 15.000 ruble. În total 50.289 ruble sau pe la 132.000 coroane.

Sf. Părinte Papa Piu X. voind în parte să mângăie pe catolicii poloni pentru pierderea costisitoare, s'a oferit în bunătatea sa cu cheltuielile proprii să restituie o coroană de aur pentru Madona, Patrona Poloniei.

Cine a fost făcătorul de rele?... Unii zic, că membrii unei asociațiuni masone, căroro scumpeturile bisericilor catolice în odoare, vase sacre etc. par a fi un capital mort. — Alții văd adevărit proverbiul: corb la corb nu scoate ochii, și de aceea poliția rusească n-a putut da de urma furului.

Știrile din urmă vestesc, că o parte din lucrurile furate s'ar fi găsit — ascunse cu precauțiunile necesare în apele rîului Warta, care curge lângă Censtohova. Un anonim ar fi denunțat locul și pe tâlhari — printr'o scrisoare adresată părților competente. Așteptăm destăinuirile ulterioare.

Cum zice Cronicarul Dlugosz, la Madona din Censtohova mergeau în veacurile trecute număroși peregrini chiar din Silesia, Prusia, Moravia și Ungaria.

P. M. C. Hellon.

Un apel către foștii stipendiați.

Domnul meu! Ne adresăm către D-Voastră în o chestie, care frământă de mult opinia noastră publică, debătută fiind în ultimii 15 ani de repetite ori în coloanele presei noastre în mod aprobător, fără de a fi luat însă până acum forme concrete.

E vorba, ca foștii stipendiați (bursieri) ai diferitelor noastre fundațiuni, fără privire la caracterul confesional al celor mai multe din aceste, să se închege în o acțiune de a sprijini prin vote benevole, la cari se vor obliga, tineri de ai noștri, în scopul de a-și completa studiile mai înalte în străinătate.

Doă motive mai ales ne conduc în această acțiune: Datorința morală ce o avem toți cei ce cu ajutorul stipendiilor am ajuns a ne crea o situație oare-care, și împrejurarea, că actualele noastre fundațiuni sunt împiedecate de a mai trimite tineri la studii în străinătate, silite fiind a da stipendii numai pentru tinerii, ce își fac studiile la universități și școli mai înalte din patrie.

Departa este de noi gândul de a desconsidera institutele mai înalte de învățământ din patrie, dar nime nu ni-ar putea contesta deosebita influență binefăcătoare asupra dezvoltării intelectualilor noștri, a universităților și școalelor mai înalte din străinătate, cari oricum, deschid orizonturi mai largi și oferă

bun prilej și celor ce și-au terminat în patrie studiile de a complectă aceste studii și a intra mai bine înarmați în viața noastră publică, unde pe toate terenele se resimte în mare măsură lipsa oamenilor cu vederi mai largi, cu concepțiuni mai înalte și cu pregătiri speciale pentru ramul de activitate căruia se dedică.

Și negreșit, că avem și datorința a ne îngrijii de surescenența care azi-mâne este chemată a ne lua locul în viața publică.

Încercăm deci a concretiza această acțiune prin prezentul apel, având apoi a ne da samă despre rezultate și experiențe cu ocaziunea unei întruniri a foștilor stipendiați care așa credem că mai ușor s'ar putea pune la cale cu ocaziunea proximei adunări generale a Asociațiunii noastre.

Inițiativa noastră se concretizează deocamdată în următoarele:

1. Să binevoiți a conserie pe toți foștii stipendiați din părțile D-Voastre, arătând în special actuala lor poziție, cât și fundațiunea din care au beneficiat de stipendiu și suma cu care au beneficiat.

2. Să insistati ca fiecare fost stipendiat, ajuns acum în situație de a putea da din câștigul sau ceva, să se oblige a contribui cu cel puțin 25 coroane pe an și cel puțin pe un period de 5 ani, în scopul ajutorării tinerilor, pe cari li va designa întrunirea pe care am luat-o în vedere.

Banii încasați astfel până cel târziu la 1-a Aprilie 1910 au să se trimită împreună cu lista prezentă la adresa Dlui Dr. G. Dobrin, avocat în Lugoj, care este dator a cvita imediat primirea sumei, pe care o depune la „Albina,” fiind totodată dator a face dare de seamă amănunțită cu ocazia întrunirii luate mai sus în vedere.

3. Să căutați a servi cu toate datele statistice cerute în alăturatele rubrice, ca să putem avea un tablou complet.

4. Suma ce va incurge până la întrunirea luată în vedere să servească deja ca un ajutor, sau eventual mai multe, pe anul școlar 1910/11, după cum va hotări întrunirea luată în vedere.

În fine ne rugăm să binevoiți, a ne comunica eventualele D-Voastră observări sau reflexii la această inițiativă.

Lugoj, în ajunul Crăciunului 1909.
Dr. Șt. Petrovici, deputat dietal și avocat.
Dr. V. Braniște, ziarist. Dr. I. Stoian, avocat.
Dr. P. Groza, cand. de adv. Dr. G. Dobrin, avocat.
Dr. N. Ioanovici, avocat. Dr. C. Ignea, medic. Dr. I. Grosșan, cand. de adv.
Dr. A. Micu, cand. de avocat.

REVISTE.

Noul guvern. După lungi sbuciumări și după ce s'a compromis de-a binele și înaintea Vienei și în a țării, guvernul coaliționist a trebuit să plece, făcând loc unui guvern 67-ist sub prezidența lui Khuen Héderváry, alcătuit astfel: Khuen Héderváry, prezidența, à latere și ministru croat, Lukács László finanțe, Hieronymi Károly comerț, Serényi Béla agricultură, Dr. Székely

Ferenc justiție și culte și Hazai Samu honvezi. Zilele acestea noul guvern se va prezintă Camerelor.

Ministrul președinte Khuen Héderváry, încearcă toate să se poată apropia de partidele maghiare, cari îl privesc și întimpină cu o răceală caracteristică, — aceasta însă nu-l descurajează, căci dacă nu-i va succeda va disolva parlamentul și va face alegeri nouă.

CORESPONDINTE.

Scrisoare din Viena.

— Dela corespondentul nostru. —

Zile de iarnă. Fulgi de zăpadă flutură a lene prin văzduh, coborându-se tot mai la vale până-ce se așază în forma steluțelor de cristal pe pământ, unde se topesc într-o clipă sub presiunea climei umede și domoale ce domnește în Viena peste iarna întregă.

E de necrezut cât e de schimbăcioasă temperatura orașului împărătesc.

Ca azi e frig și ger ca mâne dimineață bate vântul și plouă iar ca poimâne ninge iarăși.

Vânturile ce vin din direcțiuni diferite schimbă într'un moment temperatura și ușor te înșală să-ți schimbi îmbrăcăminte tot întruna.

Pe astfel de vreme nu părăsește nime bucuros odaia caldă numai chiar dacă li silește datorința și oficiul. Sunt însă și de aceia cărora vremele ploioase și mai ales nopțile cu negură deasă, când străzile sunt pustii, le sunt binevenite căci atunci își pot duce în îndeplinire mai cu odihnă planurile lor ascunse.

Cam după miezul nopții, figuri zdrențoase se ivesc prin colțuri de stradă și trec pe de-a furisul înainte către vre-o prăvălie unde ziua au văzut obiecte de preț, ca să-i spargă ușile mari de fer și s'o jefuiască.

Abia au făcut însă câțiva pași și iată la razele luminei electrice ce anevoie străbat prin ceață, se zărește o figură de om cu coif de luptător din vremea veche, ce se repede după necunoscutii vânători de aur. E polițistul care pândeste cu ochii în patru în tăcerea nopții, și unde e lipsă își face datorința cu bărbăție.

Cât ce au băgat de seamă punșagii că le-au dat de urmă, dispar într'un moment ca într'a patra dimensiune și intră pe uși secrete în locașul lor subteran instalat în canalurile Vienei, în cari se ascund sute de vagabunzi ce ei pe ei s'au osândit unei temnițe de veci.

Acești locuitori necuvioși a unor catacombe moderne formează clasa cea mai de jos a societății omenești prin caracterul lor. Întreprinderile lor, însă în jaf, furt și omor dovedesc o rară cumițenie căci întrec ori-ce închipuire a unui om așezat și iubitor de muncă cinstită.

Osândim pe acești netrebniici parasiți, cari fug de lumina zilei ca să nu li-se descopere faptele lor mârșave și nu ne cugetăm la aceea, că sunt alții mai înaintați în cultură, cari comit fapte relativ mai condamnabile decât acei neștiutori de morală și ordine

socială. Vorba neamțului: „Die kleinen Diebe hängt man auf, die groszen lässt man laufen.“

Multe curiozități are o capitală precum e și Viena.

Ce mi-a atras mai mult atențiunea o disparență aproape totală a unui individ în furnicarul acesta de oameni. Aceasta o observi mai bine atunci când vezi în vre-o după amiază pe Rennweg trecând în fuga cailor rând pe rând care mortuare, ce se grăbesc către cimitériul central ca să-și descarce povara și să vie după alta. Aci se potrivesc bine cuvintele poetului:

„Din codru rupi o rămurea, ce-i pasă codrului de ea? Ce-i pasă unei lumi întregi de moartea mea?“

Vieța românească. Ca în toți anii sărbătorile noastre le-a prăznuit inteligența română din Viena prin conveniri sociale.

Nu înțeleg însă pentru ce se fac două petreceri într-o zi pentru cele câteva familii din colonie, meseriași de-o parte, cărturarii de alta.

Nu înțeleg nici aceea, ce caută pomul de Crăciun în cercul unor oameni adulți când acela e străin de obiceiurile noastre și ar avea loc poate numai unde părinții sunt siliți de-a împlini dorința copiilor de-a avea și ei un pom ca și prietiniilor lor.

Vienzul.

Cătra iubiiții noștri cetitori!

La începutul unui nou an, care pentru noi s'a prevestit cu primejdii, cerem cu toată insistința sprijinul cetitorilor noștri. Se prea poate să fim judecați din nou la mari amende, pe cari neavând de unde le plăti, ni-se vor subtrage din cauțiune. De aceea îndemnăm pe restanțieri să-și achite datorii și pe abonentii noi să plătească taxa de prenumerare înainte. Altcum poziția ne va deveni foarte dificilă.

Noutăți.

Pentru noua biserică din Cluj, au binevoit a-și rescumpără felicitările de Anul nou, următorii P. T. Domni: Majorul L. Popa, Brașov, 5 cor., Dr. E. Dăianu protop. Cluj, 5 cor., Romulus Papp jude reg., Cluj, 5 cor., Victor Illyés proprietar, Cluj, 50 cor., Vasile Hosszu jude de tablă Cluj, 5 cor., Antoniu Mandea secret. de bancă Cluj, 1 c., Valentin Drăgan compt. de bancă, Cluj, 1 c., Dr. Poruțiu adv. Cluj, 5 cor., Dr. Iuliu Pordea adv. Cluj, 1 cor., Dr. Amos Frâncu dir. de bancă Cluj, 5 cor., George Faragó not. pens. Cluj, 2 cor., L. Papp asesor la sedria orfan. Cluj, 1 cor., Andreiu Pora inv. Cluj, 1 cor., Iosif Mihu Cluj, 2 cor., Nic. Moldovan Cluj, 1 cor., Văd. Susana Cioplea Cluj, 1 cor., Ioan Pop Cluj, 1 cor., Teodor Terziu Cluj, 1 cor., Mihail Radu Cluj, 1 c., Traian Roman of. de bancă Cluj, 1 cor., Demetriu Bucolan Cluj, 20 fil., și Dr. Ioan Bălan preot, București, 5 cor.

Din Arhidieceză. *Alexandru Dobrescu*, protopopul Sebeșului a fost trecut în statul deficienților cu 1 Ianuar 1910. — *Virgiliu Hătegan*, admin. parohial în Bazna a fost numit adm. parohial în Șeușa-de-Mureș (tr. Sebeșului). — E de ocupat postul de învățătoare dela școala gr.-cat. din Vad în vicariatul Făgărașului, cu termenul de 15 Februarie n. 1910, pe lângă emolumentele: Salar anual 1000 coroane, Cuartir în natură, și pausal pentru grădina 20 coroane. La oaltă = 1020 coroane.

Răscumpărarea felicitărilor. Cu prilejul anului nou, și-au rescumpărat felicitările în favorul mesei studenților dela școlile din Blaj următorii: Dr. Iuliu Maniu deputat dietal cu 10 cor., Eugen Bian notar și mare proprietar în Făget 10 cor., Iunio Br. Hodosiu director de bancă 10 cor., Ioan Fodor prof. 2 cor., S. P. Mateiu canonic 3 cor., Aurel Trifan 3 cor., Dionisiu Trifan croitor 2 cor., Ștefan Pop can. 2 cor., S. Handrea comerciant 2 cor., Ștefan Nyerges comerc. 1 cor., Iacob Popa protonot. consist. 2 cor., Cineva 1 cor., Dr. Danil Szabo adv. 5 cor., Dr. L. Nestor adv. 2 cor., Dr. Basiliu Ciura cand. de avocat 2 cor., Ioan F. Negruțiu director prep. 5 cor., V. Mandeal inginer Medias 1 cor., Ioan F. Negruțiu ingin. 2 cor., Dr. Alexandru Pop medic 2 cor., Dr. Ambr. Chețianu director gimnazial 3 coroane. La oaltă 69 coroane.

Conziliul de administrațiune.

Serbarea Botezului Domnului la parohia gr.-cat. din Sibiu a decurs în mod impunător și de astădată. După săvârșirea sf. liturgii s'a făcut procesiune în piața lemnului de lângă Cibin, unde în fața cazarmei de honvezi, parohul și protopopul locului a îndeplinit sfințirea apei. Aici eră postată cu muzica militară în frunte o companie de onoare, care o dat obișnuitele trei salve, întouând muzica tot de atâtea-ori imnul împărătesc, iar la stropirea miliției cu apă sfințită a intonat tropariul „In Iordan botezându-te Tu Doamne.“ La această festivitate înălțătoare a participat o număroasă deputațiune de oficeri de toate gradele, toți ficiorii români gr.-cat. din garnizoana Sibiuului și un public enorm de toate naționalitățile și confesiunile din loc. Felul cum se serbează aici în anii din urmă sărbătoarea aceasta măreață, umple cu tot prilejul de legitimă mândrie sufletele credincioșilor noștri.

Concurs. Pentru ocuparea alor 17 locuri de cvartir gratuit în „Internatul Petran“ din Cluj, al „Asociațiunii“, pentru universitarii români, se escrie prin aceasta concurs cu termenul de 25 Ianuarie n. a. c. Concurenții vor avea să adreseze petițiunile subscrisului comitet și să le instrueze cu: 1. „Index“ ca dovadă, că sunt înscriși la vre-una din facultățile universității din Cluj, și că au făcut sporul cerut în studii. 2. Atestat de pauperitate, însoțit de alte informațiuni referitoare la starea materială a părinților. 4. Cvitanță despre plățirea taxei de membru extra-ordinar la Casina română din Cluj. Petițiunile astfel instruite să se trimită nesmintit până la acest termen subscrisului director (Cluj, strada: Jókai Nr. 6). Comitetul „Despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.“ Cluj, la 11 Ianuarie n. 1910. *Eugen Pop Păcurariu*, director. *Dr. Valentin Poruțiu*, secretar.

Avanzare. Dșoara *Eugenia Bărdossy*, profesoară auxiliară la școala superioară de stat (liceu) de fete fū din partea ministrului de culte și instrucțiune publică denumită cu rang și salar de profesoară ordinară la această școală superioară, numită profesoară și-a început cariera la școala civilă a „Astrii“ din Sibiu unde a funcționat 2 ani.

Cărți folositoare. Distinsul avocat *Dr. Romul Boilă* a publicat o nouă broșură din sfera drepturilor cetățenești, asupra căreia atragem deosebita atențiune. Dsa pornind din necesitatea reformei electorale și introducerea neamănată a votului universal, a scris o broșură de peste 60 pag. sub titlul „Votul universal“, în care arată amănunțit în ce stă acest nou sistem electoral, aducându-l în legătură cu însemnătatea generală a dreptului de alegător, făcând totodată critica proiectului alcătuit de ministrul Andrassy, referitor la dreptul de alegător. Broșura aceasta, care costă 1 cor. se poate comanda dela autor din Dicioșmărtin, unde se găsesc și celelalte publicațiuni anterioare asupra dreptului de alegător de deputat dietal și de alegător comunal, cum și asupra întregii organizațiuni a reprezentantei comunale. — În editura Reuniunii agronomice române din com. Sibiu a apărut: „Nutrirea animalelor de casă, în care se expun toate felurile de nutrițiune aprobate și de știință și de esperință, dând prețioase îndrumări țăranilor noștri. Așa se arată nu numai modul nutriției raționale a animalelor de casă, ci și pregătirea acestor nutrețuri și îngrijirea diferitelor animale. Cărțile acestea folositoare fiecărui econom se poate comanda dela orice librărie și costă 1.50 cor.

Posta Redacțiunii.

I. H. B. Să ne dați voie să nu publicăm dedicația trimisă. E chestie mai mult personală. Luăm cu plăcere spre știință dorințele de bine, ce ne păstrezi, și-ți mulțumim. Obrocurile au întârziat.

De pe Plaiul lui Aron. De ce pseudo-nimul acesta?

A. B. Nu te pricepem! Judeci așa de aspru, ca și cum noi am fi cei mai păcătoși și noi am fi datori să le facem toate, pecând și bine, că și noi suntem numai oameni cu puteri mărginite. Ar fi foarte trist, dacă toți cei deafară te-ar urmă în gândurile absolut greșite, ce par că te stăpănesc.

Tuturor cari și-au adus aminte de noi din prilejul Ss. Sărbători și a începerii unui nou an, le aducem ferbinți mulțumite. Ne-au căzut bine aceste aduceri aminte și calde cuvinte de îmbărbătare, ales acum, când suntem amenințați cu rele.

Înștiințare.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. **Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.** Se vinde:

Pentru școlile cu un învățător	—80
„ „ „ doi „	1.20
„ „ „ trei „	1.60

plus 20 fil. porto.

La comandă să se spună apriat că să dorește un orar pentru școala cu un învățător, ori cu mai mulți învățători — Altcum se trimite întreagă colecția.

2. **Planul de învățământ și îndreptarul metode.** pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár—Fogaras Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobata din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septemvriest. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Atragem atențiunea oficiilor protopopești și parohiale, precum și-a învățătorilor noștri din Arhidieceza de Alba-Iulia, dieceza Gherlei, a Orăzii mari și din dieceza Lugosului asupra hotărârii conferenței Episcopicești din 7 Septemvrie 1909 Nr. 6693; prin care atât *Orarul*, cât și *Planul de învățământ și îndreptarul metodic* sunt obligatoare pentru toți.

E în interesul adevărat al învățământului primar, ca și până la primirea ordinului particular al V. Conzistor, — fiecare Domn protopop ca inspector școlar districtual fiecare preot ca director școlar și fiecare învățător, din întreaga provincie Metropolitană fără amânare să procure câte un exemplar din această carte tuturor folositoare.

Tipografia Seminarială.

(6) 1—1

CONCURS.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Biia magiară (M. Bénye) comitatul Târnava mică (Kis-küküllő megye) p. u. Szépmező, prin aceasta să recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 600 cor. adecă șasesute cor. la oficiul parohial gr.-cat. de acolo cel mult până la 1 Februarie st. n. 1910 la 11 oare a. m.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 7 Decemvrie 1909 sub Nrul 8265 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Biia magiară între oarele 8—12 a. m. și 2—4 p. m.

Biea magiară' la 17 Ianuarie 1910.

Ioan Horșă,
paroh gr.-cat.

Timoteu Dulău,
curator primar.

În Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj se află de vânzare *Calendarul „Minervit“* cu 1 cor. 20 fil. + 10 fileri porto postal.

O prăvălie mixtă în Blaj în cel mai frecventat punct — din cauza unei alte îndreptări — să predă între cele mai favorabile condițiuni, eventual să vinde cu casă cu tot. — A se adresă la WILHELM NAFTALI în Blaj (Balázsfalva).

(4) 2—3

A apărut: *Elemi Népiskola Értelítő Könyvecské* — Indice pentru școlile poporale primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto
Se află de vânzare la Librăria seminarială din Blaj.

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roșiu.

(Continuare).

19

Autoritate raționabil absolută și manifestare unitară întru toate, — iată temelul, pe care biserica latină cuprinde în brațe cu ușurință și consecvență fără păreche milioanele din lume. Ce-ar zice la realitatea asta d. p. patriarhatul din Constantinopol, ori chiar din St.-Petersburg. — sau forța protestantă din Geneva, Berlin, Upsala ori Canterburg?

E lucru vrednic deci și raționabil, ori să zicem chiar de lipsă, ca și în privința limbii, biserica să aibe unitate cât mai perfectă între anumite margini.

Zicem: între anumite margini, ca să distingem — spre lămurire — aceea, ce e de a se distinge. Anume: .

Sunt foarte greșite părerile acelor, cari în biserica latină pretind a vedea o piedecă în dezvoltarea „eu“-lui național a fiecărui popor, care e intrăusa. Nu e aci locul de a dovedi până în amănunte sub ce fel de condițiuni politice, etnice și psihologice poate strică o limbă celeialalte; ne vom restrânge deci numai la vre-o două considerante vrednice de a fi luate aminte.

Combatanții noștri cu „eu“-l lor național poate nu știu, că în bisericile unde stăpânește limba latină, ca limbă liturgică, funcțiunile latine de interes public sunt traduse în singuraticile limbi naționale; nu știu mai departe, că singuraticile popoare își au cântările bisericesti în limba proprie, pe cari le cântă și sub slujba dumnezească.

Și toate acestea și înainte de reformațiune (d. e. la unguri). — Ba ce-i mai mult — ce uită cu totul cei cu obiecțiunile — în biserica latină e catehizație regulată, strict observată, în care se explică în detaliu și sistematic întreg rostul funcțiunilor latine așa, încât credincioșii ei nu stau ignoranți în biserică, precum se pretinde; iar la predici (mai regulate, decât ori undel) e prescris apoi, ca pericopa din apostol și cea din evanghelie să se cetească din caz în caz în limba credincioșilor.

Dar preste toate astea, — faptul, că încă nici un popor nu a pierdut câtuș de puțin din naționalitate în biserica latină (d. p. să nu mergem mai departe: chiar vecinii noștri unguri catolici — ultra șovinismul lor sigur nu-l va contesta nimeni și mai ales nu noi Români,) restă oricând preocupare în privința asta față de biserica latină.

Și pentruca și peste toate astea să se vadă și mai de aproape, cât e de toleranță biserica latină și în privința limbii, amintim, că azi adăpostește la sinul său nu mai puțin decât zece limbi liturgice: nouă moarte (latină, greacă, syriacă, chaldaică, arabă, aethiopică, paleoslavă, armenă, coptică) și una vie: cea românească. Atât spre clarificare.

Și numai în urma acestor puține note fugitive de până aci nu vedem de fel vre-un bine, ce ar fi adus protestantismul.

În schimb întâlnim mizerie curată pe întreaga linie: o boală asemeni cangrenei,

care a molipsit întreaga societate omenească. Am dori — foarte — să ni-se arete un singur punct de morală, în care s'ar fi dovedit protestanții superiori, ori în care „reformând“ n'ar fi lăsat tot ce a fost solid și pretins (nu ținut!) în biserica latină. — Unicul bine (relativ și negativ), pe care l-au produs protestanții (și pe care cu anumite rezerve îl admitem și noi) e, că: au format o puternică tabără de contrabandă, urgitând astfel sinodul dela Trident și formând o vie opoziție, care să-i țină mereu tot trezi pe catolici. Dar și în cazul acesta: roziul lor e destul de trist și nedemn.

Un apologet modern și bine apreciat nu pregetă a face din cuvânt în cuvânt și următoarea constatare: E totuș coincidență vrednică de luare aminte, că punctul de mănecare al „reformațiunii“ e totodată și răspânditorul sinuciderilor. Germanul, în ființa lui morocănoasă, e mai vartos expus primejdii sinuciderii, — iar învățătura lui Luther despre mântuire a fost numai rodul unei dispoziții bolnav de supărăcioase.

Principiul formal din morala luterană a despoiat pe omul gânditor de toată siguranța în ale credinții, mai apoi și potențata nereligiozitate chiar în masele protestantismului, cufundarea în materialismul celor pământești din zi în zi tot mai tare (mai pomenește alături și prea încordata muncă spirituală și corporală cu învălmășeala firoză provocată de sporirea prea mare)... acești factori clarifică în destul frecvența nenorocită a sinuciderilor în Germania protestantă (Dr. C. Gutherlet: Willens freiheit pag. 97).

Ceice au împărțit odinioară creștinismul în: Catholicism, Orientalism și Protestantism, zicând, că catholicismul ar fi creștinismul autorității; Orientalismul: creștinismul cultului (în cele rituale); iar Protestantismul: creștinismul libertății personale (V. Denifle Luther und Luthert, II. p. 480), au recunoscut indirect, că protestantismul n-are drept a se numi „religiune“ (legătură strânsă cu cele suprafirești), căci pentru a dă frâu liber înclinărilor omenești nu e lipsă de „religiune“ alde protestantismul. Un judecător rece dar drept, care privește și analizează în adâncul lor toate opintirile protestantismului, constatând, că acesta nimic alta n-a făcut decât a ruina tot ce a fost scump și frumos în biserica străveche — numai simpatii nu poate avea pentru el.

Pe câte se cuvine, ca să cinstești un dușman principiar consecvent, pe atâta sufletul nu te lasă să-ți dai în vorbă cu un ridicol oponent, care vecinic numai contrazice știe, fără să recunoască — din ură — nici cel mai mic dram de adevăr constatat de mai mulți alții, în partea contrară. Adevărat: duhul împotrivirii din Scriptură.

Că în ce stare de grea încercare au împins „reformații“ pomeniți biserica, ne putem ușor închipui, dacă vom considera, că în decurs de numai un jumătate veac „spiritul reformațiunii“ copleșise deja pe deplin: Anglia, Scoția, Dania, Suedia, Prusia, Saxonia, Hassia, Würtemberg, Pfalz-ul, mai multe cantoane din Șvețera, Olanda nordică șcl., — până și de dincoaci de Alpi și Pirenei se

lățise. În însaș Franția (matrona catolică) nobilii în mare parte erau trecuți la „reformațiune.“ Lucru aproape de necrezut: în Viena în decurs de 20 ani nu s'a aflat bărbat, care să fie primit ordurile bisericesti (legate de celibat. — V. Dr. Breznay B. Kath. Teologiai folyóirat III. 1884, p. 37). În Ungaria după dezastrul dela Móhács și pustiirile Turcilor a scăpătat biserica oribil în preoți, în re cei puțini, câți erau, cea mai mare parte eră depravată de rușinea lumii fără să fie putut fi înlocuită cu alți apostoli: inimoși, căci pe de-o parte nu erau alți preoți la dispoziție, iar pe de alta — și asta mai ales — episcopii, alunecați pe apele politicii militante, erau preocupați de interesele dinastice bifurcate. (V. Dr. Karácsonyi J. Magyarország Egyháztört. p. 161—u). „Reformații“ și-au acaparat astfel ușor credincioși

Nici Italia n'a rămas neatinsă. În Neapol învățătuile protestante răspândite mai cu seamă de secretarul regelui Neapolitan, Valdez, par a fi înfiat mult credința romană de loc dela început; cel puțin la asta putem conchide din zisele lui Ranke, care vorbind despre timpul dinainte de săborul tridentin obseară astfel: „Atunci iarăși (!) se puteau vedea în Italia preoți pe amvonuri, în superpelicii (stichare scurte) cu quadrate și cu crucea în mână. Carafa (Papa Pavel IV. de mai târziu) și alții, mai ales mlădițe din familii de elită, cari ar fi putut să se bucure, în dragă voe, de toate plăcerile vieții, cercetau bolnavii în spitale private și obștești, și provedeau pe cei din gura morții cu mângăierea de pe urmă a religiei“ (Ranke: Die römischen Päpste in den letzten 4 Jahrhunderten I. p. 115.)

Unica țară neatinsă de protestantism a fost Spania. Aici puterea statului a pus braț la braț cu biserica adevărată. Sigur la aceasta se va fi gândit Caimberlain, când și-a conceput povestea despre înhorătoarele ruguri ale incușiunii cu făcările bobotând înspre tărâa cerului.

Îngrijorarea bisericii, în fața desolării generale, resună limpede și din accentul de durere cu care Papa Piu IV. grăește energic: „Să se reformeze cei de reformat — chiar și în individualitate-ne și în relațiunile noastre private. De ne umblă mintea după alta, decât a servi Domnului — să ne bată Dumnezeu.“ (V. Ranke o. c. p. 212)

În mijlocul astor fel de spirite agitate se deschide solemn ca un sol dumnezeesc de mântuire — Săborul dela Trident în 13 Martie 1545. Au fost de față afară de 3 legați-cardinali trimiși de Pontificele (Paul III. 1534—1449): 4 arhiepiscopi; 22 episcopi 5 prefecti generali; 47 teologi de renume și mai mulți delegați imperiali.

Aci s'a adus adevărata reformațiune „in capite et membris“, reînviind întreaga biserică și dându-i direcțiua, în vârtutea căreia înaintează și azi.

(Va urma)

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruția.

„PATRIA“ cassă de economii, societate pe acțiuni în Blaj.

Raportul comitetului de supraveghiere.

On. Adunare generală!

Comitetul Dv. de supraveghiere, — spre a face destul încredințării ce i-s'a dat, — a scontrat în diferite rânduri cassa institutului, cercetând și cărțile de comptabilitate. De asemenea a examinat bilanțul pe 1909, și contul profitului și perderilor,

Bilanțul pe anul

Conto bilanț.		Active.	Pasive.
Numărar în cassă	Pénztármaradvány		C 49.050.62
Cambii	Váltó kölcsön		2.940.549
» cu acop. hipotecar	Jelzálogilag biztos. váltók	385.869	» 3.326.418.—
Imprumuturi hipotecare	Jelzálog kölcsönök		» 623.446.—
» pe amanete (Lombard)	Értékpapir kölcsönök		» 249.958.—
Efecte	Értékpapirok	400.625.50	
Efectele fondului de penziune	Nyugdíjalap értékpapirjai	78.634.61	» 479.260.11
Realități: casele societății	Az intézet házai	93.000.—	
de vânzare	Eladó ingatlanok	4.933.92	» 97.933.92
Debit.: Cto Curent, Giro și Cheque	Adósok: Folyó, Giro- és Cheque-számla		12.271.63
Spese de proces și protest	Per- és Óvatolási költségek		12.271.63
			<u>4.838.338.28</u>

Conto profit și pierderi.

Conto profit și pierderi.		Eșite.	Kiadás.
Interese: pentru depuneri capit.	Tőkésített betéti kamatok		126.945.05 C
» » » ridic.	Felvett » »		2.902.27
» acționarilor din em. III.	III. kibocsátás utáni »		12.945.20
» de reescont	Visszleszámitolási »		38.104.20 » 180.896.72
Marce de prezență	Jelenléti jegyek		» 2.966.—
Salare	Fizetések		» 17.945.—
Contribuțiune	Adó		22.437.96
» după interese de depuneri	» betéti kamatok után		12.984.73 » 35.422.69
Spese curente	Fentartási költségek		» 3.655.44
Porto postal	Postabér		» 2.977.39
Competință de timbru	Bélyegilleték		» 825.—
Profit curat	Tiszta nyereség		» 86.363.20
			<u>331.051.44</u>

Blaj, din ședința direcțiunii, ținută la 12 Ianuarie 1910.

I. Br. Hodosiu m. p.
director executiv.

Membrii

M. Moldovanu m. p. **S. P. Mateiu m. p.** **St. Popu m. p.** **Georgiu Barbatu m. p.**
președinte. vice-președinte.

Dr. Ambrosiu Chețian m. p.
președinte.

Nicolau Pop m. p.
membrii comitetului

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile

și le-a găsit în consonanță cu registrele institutului. Tot astfel a constatat, că și împărțirea profitului curat s'a făcut conform statutelor.

În urma acestora propunem: aprobarea bilanțului pe anul 1909, și primirea proiectului relativ la împărțirea venitului curat, dând absolutor direcțiunii și comitetului de supraveghiere.

Blaj, la 12 Ianuarie 1910.

Comitetul de supraveghiere.

al XXIV-lea 1909.

Mérlegszámla.		Pasive.	Teher.
Capital societar	Alaptőke		C 550.000.—
Fond de rezervă	Tartalék alap		» 531.005.76
» special	Külön alap		» 23.398.78
» de penziune	Nyugdíj alap		» 78.634.61
Depuneri spre fructificare	Betétek		» 2.827.071.14
Reescont	Visszleszámitolás		» 606.062.—
Interese anticipate	Előlegezett kamatok		» 70.158.54
Depozite	Letétek		» 24.891.11
Creditori	Hitelezők		» 40.573.14
Dividendă neridicată	Fel nem vett osztalék		» 180.—
Profit curat	Tiszta nyereség		» 86.363.20
			<u>4.838.338.28</u>

Nyereség és veszteség számla.

Nyereség és veszteség számla.		Írtrate.	Bevétel.
Interese dela cambii	Váltókölcsön kamat		243.637.85 C
» » imprum. hipotecare	Jelzálog kölcsön kamat		45.968.58
» » » pe lombard	Értékpapir kölcsön kamat		16.200.16
» » efecte	Értékpapir kamat		18.348.50 » 324.155.09
Chirie	Házbér		» 3.980.—
Proviziune	Jutalék		» 2.916.35
			<u>331.051.44</u>

Victor Muntean m. p.
prim-comptabil.

directiunii:

I. F. Negrutiu m. p. **Dr. Alexandru Pop m. p.** **E. Bianu m. p.** **I. Maniu m. p.**

purtate în ordine deplină. Blaj, la 12 Ianuarie 1910.

A. C. Domșa m. p.
de supraveghiere.

Gavril Precup m. p.

Ioan Fodor m. p.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

☞ Asigurări împotriva focului ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu
==== premii ieftine. ====

☛ Asigurări pe viață ☛

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infractiei
==== (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte. ====

☛ Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în
==== serviciul institutului. ====

(2 2 52)

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
==== clopote a lui ====

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

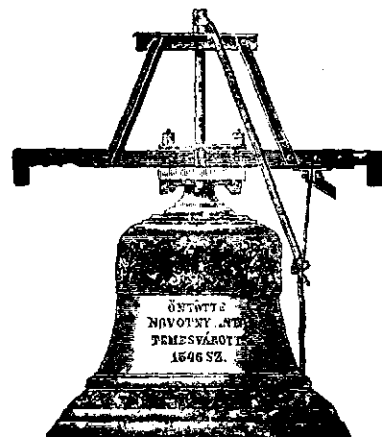
3. 2. --62

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă. pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latare prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

☛ clopotele găurite ☛

de mine inventate și mai de multe ori premiate. cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa. că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Țigla Bohn de Nagyikikinda.

In propriul interes

Primește numai
==== țigla ==== **BOHN**

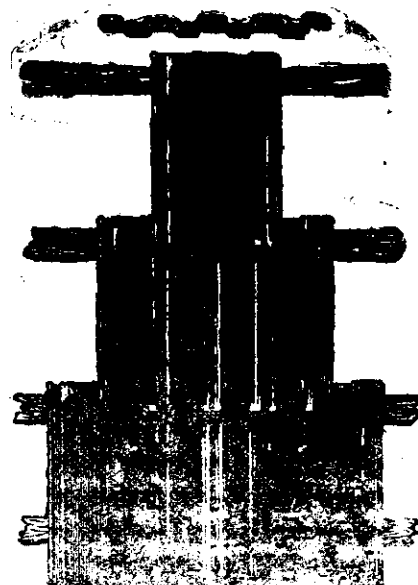
din Nagyikikinda și Zsomboly respingând ori ce altă țiglă de calitate in-
:: :: ferioară pentru că numai :: ::

țigla BOHN e practica, frumoasă și trainică.

☛ Cereți mostre și catalog. ☛

Fabrica de țigle BOHN — Zsomboly.

(27) 24—?

Țigla Bohn de Zsomboly.

A apărut:

Calendarul „UNIRII“

— pe anul comun 1910. —

==== Prețul: 50 fil. + 10 fil. porto postal ====